

**BAŞKENT
ÜNİVERSİTESİ**

GENEL POLİTİKA DOKÜMANI

BÜGEP 11

[SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ]

Giriş

Başkent Üniversitesi Stratejik Planı çerçevesinde politika dokümanları üretilmiştir. Politika dokümanlarının amacı stratejik planın hayata geçirilmesinde üniversite genelinde ana süreçlerinin uygulanmasını yöneten "kuralları" tanımlamaktır.

Başkent Üniversitesi Genel Politikalarının (BÜGEP) yanında birimler kendi faaliyetlerinde gerekli görmeleri durumunda birim politikaları belirleyebilirler. Birim politikaları genel politika kurallarına aykırı olamaz. Birim eylemleri genel politikalara ve varsa birim politikalarına uygun geliştirilir. Bu çerçevede tanımlanmış birim eylemleri Strasis yazılımı ile takip edilir ve ölçülür.

Başkent Üniversitesi genel politikaları ilgili birimler sorumluluğunda uygulanır, kontrol edilir ve yeni araçlar ortaya çıktıkça, yeni süreçler tasarlandığında ve bir alanla ilişkili riskler iç ve dış çevresel değişikliklere tepki olarak değişikçe zamanla geliştirilir.

BÜGEP Dokümanları ilgili tüm birimlerimizi kapsar. Üniversitemizin ana süreçlerinin uygulanması sırasında uyulması gereken kuralları ifade eder. Her BÜGEP için sorumluluklar tanımlanmıştır. BÜGEP sorumlu birimlerinde politika uzmanları bulunur. Uygulama sırasında oluşan belirsizlik ve geri besleme bilgileri için politika uzmanlarına her an ulaşılabilir.

Politika sorumlusu birimler, genel politika ve süreçlerin zamanında gözden geçirilmesi, güncellenmesi ve yayımını gerçekleştirir ve ilgili Rektör Yardımcısına karşı sorumludur. Üniversite genelinde eylemlerin BÜGEP’lerde belirtilen esaslara uygun yürütülmesi birimlerin ilgili sorumluları tarafından sağlanır. Birimlerde BÜGEP sorumluları, genel politika sorumlu birimlerindeki politika uzmanları ile koordineli çalışırlar.

Yeni politikalar ve süreçler geliştirirken ya da mevcut politikalar ve süreçler güncellenirken, politika sorumluları iç ve dış paydaşları belirler ve görüşlerini alırlar. Uygulama sırasında gerekli olan eğitim tasarımları ve uygulamaları ilgili birimlerle koordine edilerek politika sorumluları tarafından verilir.

Bu genel politika belgesinin üniversitemize faydalı olması dileğiyle ...

Prof. Dr. Hakan ÖZKARDEŞ
Rektör

İçindekiler

Giriş	1
Amaç	3
Çerçeve.....	3
Sorumluluklar:.....	5
Kurallar.....	6
İlgili Mevzuat/ Dokümanlar:	6

Amaç

Bu dokümanın amacı, Başkent Üniversitesi Stratejik Planının hayata geçirilmesinde sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği alanındaki üniversite genel uygulamalarını yöneten kuralları tanımlamaktır. Bu politika ile;

Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği yaklaşımının kurumsal yönetim süreçlerine yerleştirilmesi, Eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve toplumsal katkı faaliyetlerinde sürdürülebilirlik odağının güçlendirilmesi,

Enerji, su, atık, emisyon, satın alma, ulaşım ve altyapı gibi kampüs işletim süreçlerinde çevresel etkinin azaltılması,

İklim risklerinin belirlenmesi, izlenmesi ve uyum kapasitesinin geliştirilmesi,

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile uyumlu kurumsal çıktılarının artırılması,

Sürdürülebilirlik performansının ölçülmesi, raporlanması ve sürekli iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Bu politika, tüm akademik ve idari birimleri kapsar.

Çerçeve

Başkent Üniversitesi sürdürülebilirlik yaklaşımını; çevresel, sosyal, ekonomik ve yönetsel boyutları birlikte ele alan, bugünün ihtiyaçlarını gelecek kuşakların haklarını gözeterek karşılamayı esas alan bütüncül bir kurumsal sorumluluk anlayışı olarak kabul eder. İklim değişikliği ise Üniversitemiz açısından hem azaltım hem uyum gerektiren, eğitimden altyapıya, araştırmadan kurumsal risk yönetimine kadar çok boyutlu sonuçlar doğuran stratejik bir alan olarak değerlendirilir.

Bu politika, Üniversitenin misyonunda yer alan insan ve çevre haklarına duyarlılık, toplumsal gereksinimlere yanıt verme, bilimsel üretkenlik, sürekli iyileştirme ve topluma hizmet ilkeleri ile uyumludur. Bu bakımdan sürdürülebilirlik/ iklim değişikliği politika belgesi, yalnızca çevresel operasyonları değil; çevre hakları, toplumsal sorumluluk, bilimsel çözüm üretme ve kamusal katkı boyutlarını da kurumsallaştırır. Stratejik Plan çerçevesinde sürdürülebilirlik, Üniversitemizin geleceğini şekillendiren temel temalardan biri olarak kabul edilmiştir.

“Sürdürülebilirlik” teması stratejik planın beş odak temasından biridir. Bu nedenle sürdürülebilirlik/ iklim değişikliği politika belgesi, tek bir alt hedefe bağlı bir metin değil; planın tematik omurgasını kurumsal işleyişe tercüme eden bir belge niteliğindedir. Ayrıca plan kapsamında;

4. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilirlik Hedeflerine İlişkin Araştırma, Proje, Program ve Sertifika Sayısını Artırmak amacı altında üniversitenin sürdürülebilirlik konusunu çalışmalarında ele alacağı ve daha sürdürülebilir bir dünya için ulusal ve uluslararası eğitimlerin sayısının artırılması tanımlanmıştır. Ayrıca bu amacın performans göstergesi olarak da BM Sürdürülebilirlik Hedeflerine ilişkin araştırma, proje, program/ ders ve sertifika sayıları tanımlanmıştır. Sürdürülebilirlik/ iklim değişikliği politika belgesi amacın kurumsal bir çerçeve içinde, birimler arası ortak kurallarla yürütülmesini sağlar.

8. Yaşam boyu sertifika eğitimlerinin artırılması amacına sürdürülebilirlik, çevre yönetimi, iklim farkındalığı, düşük karbon uygulamaları ve uyum kapasitesi gibi alanlarda sertifika programları geliştirilmesini kurumsal bir kural haline getirerek bağlanır. Stratejik planda bu amaç kapsamında öğrenmede esneklik, uluslararası etkileşim ve öğrencilerin kamu ile özel sektör sorunlarını çözebilecek seçmeli ders ve öğretim tasarımlarının artırılması vurgulanmaktadır; politika belgesi bu mantığı sürdürülebilirlik ekseninde sürekli eğitim ve yaygın öğrenme alanına taşır. Böylece belge, sürdürülebilirlik bilgisinin yalnızca örgün eğitimde değil, yaşam boyu öğrenme ve sertifika mekanizmaları üzerinden de yaygınlaştırılmasına hizmet eder.

10. Üniversite yetkinliklerinin dijital platforma taşınması ve sürekli öğrenen kurum niteliğinin geliştirilmesi amacına, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği ile ilgili ders içeriklerinin, eğitim materyallerinin, açık kaynakların, veri izleme araçlarının ve farkındalık modüllerinin dijital ortama taşınmasını teşvik ederek ilişkilendir. Stratejik planda bu amaç, öğretim yöntem ve becerilerinin dijital kurumsal kimliği yansıtacak biçimde geliştirilmesi ve sanal ders, dijital materyal, açık arşiv ve açık bilim kapasitesinin artırılmasıyla tanımlanmıştır; politika belgesi bu dijital kapasiteyi sürdürülebilirlik alanında somut içerik ve uygulamalara dönüştürür. Aynı zamanda yönetim politika belgesinde vurgulanan “öğrenen örgüt” anlayışıyla uyumlu biçimde, üniversitenin sürdürülebilirlik bilgisini üretme, paylaşma ve kurum geneline yayma yeteneğini güçlendirir.

14. Teknolojik değişim ve dijital dönüşüm konusunda topluma hizmet sunulması amacına, üniversitenin yalnızca kendi iç çevresel performansını iyileştirmesini değil, toplumun iklim değişikliği, kaynak verimliliği, yeşil dönüşüm ve dijital çevre uygulamaları konularındaki bilgi ve becerisini artırmasını da hedeflediği için ilişkilidir. Stratejik planda bu amaç kapsamında, teknolojik değişim ve dijital dönüşüm gerektiren alanlarda toplumun işgücü niteliklerini geliştirecek sertifika programlarının gerçekleştirileceği açıkça belirtilmektedir; politika belgesi bu çabayı sürdürülebilirlik ve iklim dönüşümü bağlamında yönlendirir. Böylece üniversite, dijital dönüşüm kapasitesini toplumsal faydaya çeviren ve sürdürülebilir dönüşüm konusunda dış paydaşlara rehberlik eden bir kurum rolü üstlenmiş olur. Sürdürülebilirlik/ iklim değişikliği politika belgesi; sürdürülebilirlik dersleri, sertifika programları, dijital içerikler, topluma açık eğitimler ve farkındalık uygulamaları üzerinden bu amaçlarla da somut biçimde bağlantı kurar. Başkent Üniversitesi Sürdürülebilirlik ve İklim Değişikliği Genel Politikası aşağıdaki temel ilkelere dayanır:

1. Bilim temelli yaklaşım: Üniversite, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği ile ilgili kararlarını bilimsel veri, ölçülebilir göstergeler ve kanıta dayalı değerlendirmeler çerçevesinde geliştirir.

2. Bütüncül kurumsal entegrasyon: Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konusu yalnızca kampüs işletimiyle sınırlı değildir; eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, toplumsal katkı, yönetim, satın alma, yatırım, insan kaynakları ve öğrenci deneyimini kapsayan bütüncül bir alan olarak ele alınır.

3. Önleme, azaltım ve uyum: Üniversite; enerji tüketimi, kaynak kullanımı, atık oluşumu ve sera gazı etkisini azaltmaya yönelir; aynı zamanda iklim değişikliğinin doğurabileceği fiziksel, operasyonel, sağlıkla ilişkili ve mali risklere karşı uyum kapasitesini geliştirir.

4. Katılımcılık ve paydaş iş birliği: Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği alanındaki kararlar; öğrenciler, akademik ve idari personel, mezunlar ve dış paydaşlarla etkileşim içinde geliştirilir.

5. Sürekli iyileştirme ve hesap verebilirlik: Kurumsal performans düzenli olarak izlenir, raporlanır, karşılaştırılır ve geliştirici eylemlerle desteklenir.

6. Toplumsal etki ve örnek olma: Başkent Üniversitesi, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konularında yalnızca kendi iç süreçlerini iyileştirmeyi değil, aynı zamanda toplumda farkındalık oluşturan ve çözüm üreten öncü bir yükseköğretim kurumu olmayı hedefler.

Sorumluluklar:

Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği genel politikasının oluşturulması, uygulanması, Strasis yazılımı üzerindeki eylemlerin bu genel politikaya uygunluğunun denetlenmesi, geliştirilmesi ve elde edilen sonuçların ilgili veri sistemleri üzerinden yıllık olarak izlenmesi Rektörlük sorumluluğunda ve ilgili Rektör Yardımcılığı koordinasyonunda yürütülür. Bu yaklaşım, Yönetim politika belgesindeki sorumluluk mantığıyla uyumludur.

Bu kapsamda:

Akademik birimler

- ders, program, araştırma, proje, yayın ve toplumsal katkı faaliyetlerinde sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği boyutunu gözetir,
- ilgili alanlarda disiplinler arası çalışmaları destekler,
- öğrenci farkındalığını ve yetkinliğini artıracak uygulamalar geliştirir.

İdari birimler

- enerji verimliliği, su yönetimi, atık yönetimi, yeşil satın alma, sürdürülebilir kampüs işletimi, bakım-onarım, ulaşım ve kaynak kullanımına ilişkin uygulamaları geliştirir ve uygular.

Kalite, strateji ve veri izleme ile ilgili birimler

- performans göstergelerini oluşturur,
- verileri toplar ve doğrular,
- yıllık izleme ve değerlendirme raporlarını hazırlar,
- sürekli iyileştirme önerileri geliştirir.

Tüm birim yöneticileri

- kendi sorumluluk alanlarında bu politikaya uygun eylemleri planlamak,
- uygulamak,
- kayıt altına almak,
- izlemek ve raporlamakla yükümlüdür.

Bu sorumluluklar çerçevesinde ilgili Rektör Yardımcısının başkanlığında, iç ve dış paydaş temsilcilerinin katılımı ile yılda en az bir kez sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği değerlendirme toplantısı yapılır. Bu toplantıda performans göstergeleri, gerçekleşen eylemler, riskler, iyileştirme alanları ve gelecek yıl öncelikleri ele alınır.

Kurallar

Başkent Üniversitesi sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği alanındaki tüm karar ve uygulamalarında aşağıdaki kuralları esas alır:

1. Başkent Üniversitesi sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği yaklaşımını tüm akademik ve idari süreçlerine bütüncül biçimde yansıtır.
2. Tüm birimler yıllık eylem planlarında sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği ile ilişkili en az bir geliştirici hedef veya faaliyet tanımlar ve bu faaliyetleri Strasis üzerinden izler.
3. Üniversitede geliştirilen yeni programlar, dersler, araştırmalar, projeler ve toplumsal katkı faaliyetleri, uygun olduğu ölçüde sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği boyutunu dikkate alır.
4. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile ilişkili araştırma, proje, program, ders, yayın ve sertifika faaliyetleri teşvik edilir; bu alandaki kurumsal üretim artırılır. Bu kural, stratejik plandaki 11.4 numaralı amaç ile doğrudan uyumludur.
5. Üniversite, enerji tüketimini azaltmaya, enerji verimliliğini artırmaya ve teknik olarak uygun alanlarda yenilenebilir enerji kullanımını desteklemeye çalışır.
6. Su kaynaklarının korunması, su tüketiminin azaltılması ve verimli kullanımın yaygınlaştırılması tüm birimlerin ortak sorumluluğudur.
7. Atık oluşumunun kaynağında azaltılması esastır. Yeniden kullanım, ayrıştırma, geri dönüşüm ve uygun bertaraf uygulamaları sistematik biçimde yürütülür.
8. Satın alma ve tedarik süreçlerinde yalnızca maliyet değil; ürünün yaşam döngüsü, enerji ve kaynak verimliliği, atık etkisi, dayanıklılığı ve çevresel uygunluğu da dikkate alınır.
9. Yeni bina, altyapı, bakım-onarım ve kampüs geliştirme uygulamalarında enerji verimliliği, iklim dayanıklılığı, erişilebilirlik, güvenlik ve çevresel etki birlikte değerlendirilir.
10. Üniversite, iklim değişikliğinin oluşturabileceği sıcaklık artışı, aşırı hava olayları, su stresi, sağlık riskleri, operasyonel kesinti ve altyapı kırılganlığı gibi riskleri belirler ve azaltmaya yönelik uyum tedbirleri geliştirir.
11. Kampüs içi ulaşım ve hareketlilik uygulamalarında düşük emisyonlu, erişilebilir ve sürdürülebilir seçenekler desteklenir.
12. Dijitalleşme süreçleri, kâğıt tüketimini azaltacak, verimliliği artıracak ve kaynak kullanımını iyileştirecek şekilde tasarlanır.
13. Öğrenciler, akademik personel ve idari personel için sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği alanında düzenli bilgilendirme, eğitim ve farkındalık çalışmaları yürütülür.
14. Üniversite, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği alanındaki çalışmalarında katılımcılığı esas alır; öğrencilerin, çalışanların ve dış paydaşların görüşlerini alır.
15. Kurumsal sürdürülebilirlik performansı, belirlenmiş göstergeler üzerinden düzenli olarak izlenir, değerlendirilir ve raporlanır.
16. Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği uygulamalarında açıklık, şeffaflık, adillik, hesap verebilirlik ve yaygın sorumluluk üstlenme anlayışı gözetilir. Bu vurgu, Yönetim Genel Politika Dokümanındaki yönetim anlayışıyla uyumludur.
17. Tüm çalışanlar ve öğrenciler, sürdürülebilir kampüs kültürünün geliştirilmesinde aktif paydaşlar olarak kabul edilir.
18. Üniversite, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği alanında iyi uygulamaları izler; gerektiğinde kendi süreçlerini yeniden düzenler ve sürekli iyileştirir. Yönetim politika

belgesinde yer alan öğrenen örgüt ve sürekli gelişim yaklaşımı bu belgenin de temel dayanaklarından biridir.

İlgili Mevzuat/ Dokümanlar:

Bu genel politika belgesinin uygulanmasında aşağıdaki yönerge ve dokümanlar temel referans olarak kullanılır:

- Sürdürülebilir Çevre Uygulama ve Araştırma Merkezi (BÜÇEM) Yönetmeliği
- Sürdürülebilirlik Raporu (2025)
- Başkent Üniversitesi UI GreenMetric Raporu.